НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ТИХОНЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 351/354(007.5)

МЕХАНІЗМИ ПРОФАЙЛІНГУ У СФЕРІ ВИЯВЛЕННЯ ЗАГРОЗ В ДЕРЖАВНІЙ БЕЗПЕЦІ

25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку

АВТОРЕФЕРАТ

Дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління

Харків - 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
ЛУКІН Сергій Юрійович
Регіональний центр підвищення кваліфікації
Київської області, директор.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
БЄЛАЙ Сергій Вікторович,
Національна академія Національної гвардії України, начальник кафедри військово-соціального та психологічного забезпечення оперативно-тактичного факультету;

кандидат наук з державного управління, доцент
ЯРОВИЙ Тихон Сергійович
ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», кафедра публічного адміністрування.

Захист відбудеться «19» березня 2021 року о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61024, м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, зал засідань (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94.

Автореферат розісланий «19» березня 2021 року

Учений секретар
Спеціалізованої вченої ради Н. С. Грабар

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах, обумовлених пандемією коронавірусної інфекції, що спричинила світову економічну кризу, гібридним збройним конфліктом на території України, а саме в районах Донецької та Луганської областей та фактичного аншлюсу АР Крим, що призвело до зростання проявів соціальної незгоди та надзвичайних ситуацій з терористичними ознаками, що все частіше виникають на всій території держави. Проблеми запобігання, виявлення та припинення відповідних загроз державі і суспільству стають актуальними не тільки для України, а й для більшості держав світу.

В таких умовах, особливого значення набуває ефективне забезпечення безпеки, як окремо взятої особи, так і суспільства та держави в цілому, від реальних та потенційних загроз, що закладає підвалини сталого розвитку держави в цілому і окремих її регіонів. Саме тому, питання забезпечення державної безпеки та оборони потребує постійної особливої уваги, аналізу міжнародного та вітчизняного досвіду, створення нових механізмів прогнозування, оцінювання та відповідного реагування на загрози безпеки держави, суспільства та окремого громадянина. Відповідно, особливого значення набуває проблема удосконалення комплексу превентивних та оперативних заходів для виявлення і запобігання вище зазначеним загрозам з максимальною ефективністю. Світова практика попередження терористичних загроз та заходів соціальної непокори розглядає профайлінг, як ефективний механізм виявлення та попередження цих загроз. Це підтверджується досвідом спеціальних служб та підрозділів таких держав, як Ізраїль, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Сполучені Штати Америки, Туреччина, Швейцарська конфедерація та інших.

Виклики, що стоять перед Україною обумовлюють необхідність нормативного закріплення та використання профайлінгу спеціальними службами та підрозділами, з метою реалізації завдань, щодо забезпечення державної безпеки та оборони. З огляду на це, одним з провідних напрямків у вирішенні даної проблеми є розробка технологій профайлінгу, що дозволяє виявити загрози безпеки держави на самих ранніх етапах, тим самим попередити їх реалізацію, що і обумовлює актуальність дослідження вибраної теми.

Для теоретико-методологічного осмислення державно-регуляторних механізмів функціонування та забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку корисними є окремі ідеї С. Амбросимова, Ю. Аврутіна, В. Антонова, Ю. Антонян, А. Бандурки, І. Богданова, А. Качинського, В. Степанова, В. Фурашева, А. Халецької, А. Хендерсон та інших.

Проблеми державного управління наукової й науково-технічної діяльності та державного регулювання державної безпеки та охорони громадського порядку розглянуто в працях науковців і практиків, а саме: Н. Анісімової, Ю. Белоусова, В. Буркова, О. Всасюк, В. Горбуліна, М.

Дідьковскої-Бідюк, С.Домбровської, Ю. Древаль, Б. Качинського, Ю. Коваля, В. Корольова, М. Кришталевич, Г. Мухіна, В. Настюк, А. Прохожева, В. Пилипчук, І. Рижова, Г. Ситника, В. Стрельцова, М. Сунгровського, та інших.

Не зважаючи на велику цінність наукового внеску, що було здійснено вищеназваними вченими, до цього часу, й надалі залишається низка питань щодо модернізації державно-регуляторних і управлінських механізмів забезпечення державної безпеки, в контексті виявлення, прогнозування і оцінювання антропогенних джерел загроз.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розробляється навчально-науково-виробничим центром Національного університету цивільного захисту України. Конкретно дисертантом проаналізовано заходи удосконалення ефективності профайлінгу у сфері виявлення загроз державної безпеки.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів профайлінгу у сфері виявлення загроз державної безпеки.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність вирішення наступних *завдань:*

визначити теоретичні засади та особливості державного управління профайлінгом, як ефективного механізму виявлення загроз державній безпеці;

проаналізувати сучасний стан та перспективи розвитку законодавчого регулювання здійснення профайлінгової діяльності для забезпечення вирішення завдань державної безпеки;

розкрити взаємозв'язок та взаємообумовленість профайлінгу та державної безпеки, з точки зору виявлення та попередження загроз та ризиків;

систематизувати зарубіжний досвід впровадження механізмів профайлінгу в діяльності спеціальних служб та відомств з метою забезпечення державної безпеки;

оцінити доцільність та ефективність використання профайлінгу для виявлення та попередження реальних та потенційних загроз державній безпеці.

встановити проблеми та тенденції розвитку поширення практики використання державними органами профайлінгу в Україні;

запропонувати профайлінгову модель механізмів державного управління з виявлення загроз державній безпеці;

Об'єктом дослідження є державне регулювання в сфері виявлення і попередження загроз державній безпеці з використанням профайлінгу.

Предмет дослідження удосконалення ефективності механізмів виявлення загроз державній безпеці з використанням профайлінгу.

Методи дослідження. Автором використано низку наукових методів, зокрема, діалектичний, завдяки якому було з'ясовано процес розвитку

профайлінгу, як універсальної технології оцінювання особи, з метою виявлення загроз державній безпеці та лояльності такої особи до держави і суспільства, в цілому. Структурно-функціональний метод, дозволив систематизувати всі етапи профайлінгового дослідження та визначити проблеми впровадження механізмів профайлінгу та ефективності його застосовування в сфері забезпечення державної безпеки. Порівняльний метод дозволив визначити особливості впровадження механізмів технології профайлінгу в діяльності спеціальних служб і відомств зарубіжних держав, визначити ефективні моделі профайлінгу та шляхи імплементації позитивного досвіду використання профайлінгу в діяльності спеціальних служб і відомств України. Крім цього, були використані методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції, які дозволили не тільки здійснити ґрунтовне дослідження теоретичних засад впровадження профайлінгу, а й підкріпити його імперичним та соціологічним дослідженням особливостей впровадження профайлінгу в діяльність спеціальних служб та відомств, з метою забезпечення безпеки держави.

Інформаційну базу дисертаційного дослідження становили нормативно-правові акти, праці зарубіжних і вітчизняних учених, Інтернет-ресурси, статистична інформація Державного комітету статистики України та інших центральних органів виконавчої влади.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розв'язанні актуального для науки державного управління завдання з розробки теоретичних засад і обґрунтування науково-прикладних рекомендацій з удосконалення механізмів профайлінгу у сфері виявлення загроз державної безпеки.

Найсуттєвіші результати дисертаційного дослідження, які містять наукову новизну, полягають в тому, що:

Вперше:

запропоновано авторську модель забезпечення державної безпеки з використанням механізмів профайлінгу, яка представляє собою комплекс взаємопов'язаних та взаємообумовлених заходів та процедур, що здійснюються спеціально уповноваженими органами державного управління та їх посадовими особами на різних рівнях державного управління, з метою виявлення і запобігання загрозам (а при підтвердженні протиправних дій - припинення таких дій) та мінімізації негативних наслідків, завдяки використанню технології антропогенного аналізу особистості (профайлінгу) реального або потенційного порушника, які своїми діями чи бездіяльністю створюють небезпеку правам та інтересам громадян, держави та суспільства.

Удосконалено:

розуміння механізму технології профайлінгу, як такої, що увібрала в себе ефективні методики оцінки особи та особистості, характерні для різних соціальних наук. Ця технологія формується, як реальний практичний інструмент досягнення завдань у сфері державної безпеки та громадського порядку, що дозволяє спеціальним службам та відомствам передбачати, виявляти та припиняти реальні та потенційні небезпеки, мінімізувати збитки.

підхід до визначення поняття «загрози» та «ризику», як специфічного негативного явища, чинника, події, що може бути важко прогнозованою, оціненою, тому що дане явище, чинник, подія ще не відбулося в реальному часі, тобто по відношенню до них немає в наявності достатньої, конкретної інформації для їх ефективного виявлення, попередження чи мінімізації наслідків, збитків, втрат. В частині оцінки несприятливого чинника, загроза важко прогнозується, піддається аналізу, а ризик навпаки - піддається кількісному аналізу, прогнозується як його реальність здійснення, настання, так і можливі наслідки, збитки тощо.

механізм здійснення профайлінгу особи, щодо усвідомлення та трансформації загрози у антропогенний ризик, з подальшими заходами, щодо його нейтралізації чи мінімізації наслідків, збитків, з метою забезпечення державної безпеки. Встановлено, що зворотній процес переводу ризику у загрозу, є нічім іншим, як кумуляцією небезпеки, що характеризує неефективні моделі забезпечення держаної безпеки та охорони громадського порядку.

методологія механізмів профайлінгу, як сукупність адаптованого до конкретних завдань з державної безпеки, симбіозу ефективних методів аналізу особистості, що дозволяють виявити потенційно та реально небезпечну особу порушника за специфічними ознаками-ідентифікаторами, які дозволяють за певними ознаками ідентифікувати потенційно та реально небезпечних осіб, прогнозувати їх поведінку.

Дістало подальшого розвитку:

механізм професійного профілювання, що дозволяє виділити і оцінити соціально-небезпечні групи, а також мотиваційно ціннісний потенціал особистості, з маркером протиправної поведінки особистості порушника, та його негативне відношення до визнаних законом цінностей, що тісно пов’язані із моральними відхиленнями, які виражаються в його аморальних, антисоціальних вчинках та поведінці. За цих умов, профайлінг виступає своєрідним фільтром, що дозволяє виявляти осіб, реальних та\або схильних до скоєння певних порушень, тим самим зменшити навантаження на структуру та систему безпеки, мінімізувати вразливості, зменшити рівень ризику, що як наслідок, дозволить знизити рівень небезпеки.

напрями здійснення профайлінгового дослідження особи, що дозволяє типізувати порушників, в залежності від ступеня небезпеки для держави та громадського порядку, зокрема: особи з протиправними намірами; невдоволені особи; особи з психічними відхиленнями та патологіями. Окремі з цих осіб діють особисто, а інші у складі груп.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення і висновки дисертації, можуть використовуватися фахівцями, під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури, в професійній діяльності органів державної влади з виявлення і попередження загроз державній безпеці з використанням профайлінгу.

Теоретичні напрацювання та практичні рекомендації дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в діяльності: ПрАТ «Фармакологічна

компанія «Дарниця» в контексті виконання управлінських рішень та стратегії, що орієнтовані на передбачення, виявлення та попередження несприятливих умов, факторів та явищ з антропогенним джерелом небезпек (довідка про впровадження від 13.10.2020 р., № 1020); Олешківської районної державної адміністрації Херсонської області в впровадженні механізму щодо вдосконалення функціонування органів державної влади та органів місцевого відносно підтримки належного рівня національної безпеки (довідка про впровадження від 16.10.2020 р., № 01-30-807/0/20/6171); ТОВ «Варангіан гард компані» в межах забезпечення заходів з охорони та безпеки як об'єктів, так і охорони громадського порядку (довідка про впровадження від 12.10.2020 р., № 12/10/20); Школі І-ІІІ ступенів №78 Печерського району м. Києва в програмах та заходах, щодо виявлення та попередження розвитку реальних та потенційних негативних явищ з антропогенною складовою (довідка про впровадження від 16.10.2020 р., № 01-30-807/0/20/6171); Вишгородської міської ради в практичну діяльність було впроваджено технологію виявлення та попередження антропогенних загроз національній безпеці на регіональному рівні.

Особистий внесок здобувача. Теоретичне обґрунтування, практичні рекомендації, висновки та пропозиції, зокрема і такі, що характеризують наукову новизну, мету і завдання, методичні підходи до вирішення поставлених завдань, теоретичну цінність роботи та практичне значення одержаних результатів отримано здобувачем особисто, в ході дослідження.

У дисертації не використовувалися ідеї або наукові розробки, що належать Д. Таранову, у співавторстві з яким було оприлюднено окрему наукову працю.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дисертації доповідалися і обговорювались на конференціях, конгресах та круглих столах: ІІІ підсумкова науково-практична конференція «реформування національної безпеки: історія, сучасність, перспективи» (м. Київ, 16 травня 2019 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Публічне управління та адміністрування на сучасному етапі державотворення». (м. Київ, 24 жовтня 2019 р.), Міжнародний форум "Актуальні проблеми та перспективи розвитку національного господарства в умовах глобальної нестабільності". (м. Кременчук, 02 - 03 грудня 2019 р.), ІІ Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні аспекти модернізації науки в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Аланія, Туреччина, 07 жовтня 2020).

Публікації. Матеріали дисертаційного дослідження викладено у шістьох публікаціях, з яких п'ять – вітчизняних наукових фахових виданнях та одна у міжнародному спеціалізованому виданні, за напрямом, а також п'ять тез конференцій у збірках матеріалів наукових форумів. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження – 3,2 друкованих аркушів.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з трьох розділів, дев'яти підрозділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації - 283 сторінки. Обсяг основного тексту

становить – 246 сторінок, список використаних джерел включає 218 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідженні, визначено об’єкт, предмет, мету, завдання, сформульовано основні гіпотези, охарактеризовано наукові методи, які забезпечили достовірність результатів та отримання приросту наукового знання, розкрито зміст нових наукових положень, які виносяться на захист та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію результатів дослідження, структурні елементи дисертації.

У першому розділі «***Теоретичні засади дослідження механізму профайлінгу у сфері виявлення загроз державної безпеки»,*** - представлено основні концептуальні елементи дисертаційного дослідження, що включають обрані автором набір доведених у науці постулатів, щодо передумов особливостей та концепцій профайлінгу, теоретичних засад його сучасного існування та розвитку, специфіки впровадження технології профайлінгу в Україні задля підвищення рівня державного регулювання національної безпеки.

Розкрито передумови виникнення технології профайлінгу, його особливості багатофакторної системи оцінки реальних та потенційних небезпек в сфері державної безпеки та громадського порядку, що є наслідком його кумулятивності – фактичної адаптації наукових досліджень в таких областях, як: біхевіоризм, психолінгвістика, психіатрія, соціологія, фізіологія, кримінологія, тощо.

Виникнення та розвиток профайлінгу, як явища соціального буття нараховує декілька тисячоліть - люди завжди бажали отримати інформацію та контроль над іншими, проте, як окрема сфера наукового знання, розвиток профайлінгу прискорюється з розвитком психоаналізу, когнітивних та соціально-когнітивних напрямків в психології особистості, біхевіористики, психопатології особистості, заснованих на працях З. Фрейда, Ч. Ломброзо, Е. Кречмера, К. Юнга. Використання державними органами технології профайлінгу з метою забезпечення безпеки та охорони громадського порядку було обумовлено збільшенням загроз державній та особистій безпеці громадян, що об’єктувало необхідність пошуків найбільш ефективних механізмів аналізу і прогнозування дій особи, з точки зору реальної та потенційної загрози правам та законним інтересам державі, суспільству та громадянину.

Починаючи з другої половини 70х років XX сторіччя державні та приватні спеціальні служби та підрозділи, починають використовувати профайлінг не тільки для пошуку невідомої особи, а й для виявлення та моделювання можливої поведінки конкретних осіб з протиправними, деструктивними намірами в рамках тих чи інших ситуацій, тобто для виявлення, прогнозування та попередження можливих загроз державні

безпеці. Така універсальність профайлінгу викликана саме його специфічністю – наявності інструментарію оцінювання рівня безпечності особи та верифікації достовірності відповідної інформації у відношенні конкретної особи.

Ефективність профайлінгу в правоохоронній діяльності призвело до розширення сфери його застосування не тільки для вирішення завдань державної безпеки й оборони, а й для забезпечення захисту економічних, політичних та соціальних інтересів представників, як державного так і приватного сектора економіки та безпеки. Така розгалуженість напрямків наукового та практичного застосування технології профайлінгу дозволила сформувати низку його видів.

Досліджено місце, роль і значення профайлінгу, а також методичні засади його застосування. Обґрунтовано застосування та використання профайлінгу для вивчення та прогнозування дій людини. Теоретичною основою використання технології профайлінгу є наукові надбання в сфері філософії, психології, психіатрії, нейрофізіології, криміналістики та кримінології. Важливе значення для використанні профайлінгу в сфері державного врегулювання національної безпеки має неінструментальне дослідження брехні та теорія опитування, які дозволяють визначити та оцінити особливості психотипу людини, базову лінію поведінки об’єкта оцінки та провести ряд заходів спрямованих на виявлення реальних та потенційних небезпек.

Будь які дії людини, зокрема і правопорушення, що становлять небезпеку для держави складається з низки взаємопов’язаних та взаємообумовлених чинників, врахування і оцінка яких дозволяє виявити реальні та потенційні загрози за допомогою профайлінгу. Особливого значення така діяльність набуває в сфері забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку.

Механізм державного управління в сфері державної безпеки та охорони громадського порядку з використанням профайлінгу розглядає людину, як об’єкт профілювання, в процесі моніторингу та ідентифікації ознак, з точки зору наданої нею інформації, на предмет її безпеки чи загрози як самій собі, суспільству та держави в цілому. Людина, з точки зору таких ознак, являє собою складне та об’ємне джерело інформації, а за своїм характером будь-який тип інформації, залежно від складності побудови поведінкових конструкцій, сутності фактів, що такою конструкцією повинні відобразити, індивідуальні характеристики суб’єктів, що такі факти повідомляють та тим, кому вказані факти повідомляються, створюється відповідний тип інформаційного навантаження.

Здійснене дослідження дозволило систематизувати та визначити наступні етапи проведення діагностики особи: спостереження та моніторинг інформації, що надходить від людини; виявлення ознак; діагностика виявлених ознак; класифікація ознак; класифікація особи; виявлення груп ризику; прийняття рішення про проведення заходів щодо особи з групи ризику

– зупинка, блокування, арешт, взяття під оперативний нагляд, проведення негласних слідчих дій тощо.

Досліджено та проаналізовані основні нормативно-правові засади державної безпеки і оборони, а також механізми їх реалізації в діяльності спеціальних підрозділів та служб. Визначено, що незважаючи на множинність, комплексність та багатовекторність чинного законодавства в сфері забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку в Україні відсутній спеціальний нормативний акт, якім були б врегульовані матеріальні та процесуальні засади застосування профайлінгу. Таким чином спеціальні служби та підрозділи, не зважаючи на існуючі загрози, позбавлені можливості в повному обсязі використовувати механізм технології профайлінгу в своїй практичній діяльності. Окремі елементи профайлінгу застосовуються в межах загальної методології правоохоронної діяльності, визначеної і закріпленої в Кримінально-процесуальному, Цивільно-процесуальному кодексах України та в Кодексі адміністративного судочинства України.

Запропоновано визначити та нормативно закріпити використання технології профайлінгу в спеціальному нормативному акті – Законі України «Про профайлінг», що дозволить забезпечити державне регулювання в сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.

У другому розділі «Оцінка механізму профайлінгу в процесі моніторингу та виявлення загроз державній безпеки», - досліджено взаємозв'язок та взаємообумовленість використання технології профайлінгу спеціальними службами та підрозділами, з метою забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку, систематизовано зарубіжний та вітчизняний досвід застосування технології профайлінгу, визначено перспективи подальшого розвитку та поширення технології профайлінгу в діяльності спеціальних служб та приватних компаній.

Обґрунтовано необхідність застосування профайлінгу з метою забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість.

Необхідність здійснення державного управління забезпечення власної безпеки є необхідною функцією держави. У сучасних умовах спостерігається тенденція, щодо переосмислення ролі держави в забезпеченні охорони і захисту прав та законних інтересів громадян, юридичних осіб, громадських об'єднань. Здійснене автором дослідження дозволило зробити висновок, про те, що найбільші небезпеки формуються в наслідок дій людини, або її бездіяльності, таким чином, людина, є джерелом антропогенного ризику реалізації загрози безпеки держави, суспільства чи окремого громадянина. Держава, згідно Конституції України, повинна забезпечувати безпеку кожного громадянина, в той же час, дослідивши антропогенну складову небезпеки, встановлено те, що в окремих випадках і громадянин може являти собою небезпеку для самого себе, іншої людини, суспільства та держави в цілому.

Використання профайлінгу в рамках державного управління, дозволяє ефективно виявляти, попереджувати та припиняти антропогенні загрози та

розробляти заходи щодо мінімізації втрат та збитків, в разі їх здійснення. Здійснене дослідження дозволило обґрунтувати автором взаємозв'язок між завданнями з забезпеченням державної безпеки та профайлінгом, що полягає у наступній послідовності оцінки антропогенних загроз: загроза – антропогенна загроза – порушник – людина. Найчастіше проявом загроз державній безпеці є протиправна поведінка громадянина. Використання профайлінгу, при роботі з громадянами та соціальними групами, дозволяє виявити дефекти соціалізації особистості, її відчуження, тривожність, агресивність, та інше, що є маркерами антропогенних загроз державній безпеці. Автором досліджено маркери протиправної поведінки найбільш поширених категорій порушників, зокрема: невдоволена особа, злочинці (вбивці, злодії, маніяки, тощо), особа з психічними відхиленнями, особа терориста, та інші. Таким чином механізм профайлінгу виступає своєрідним фільтром, що дозволяє виявляти реальних та потенційно небезпечних осіб, схильних до скоєння суспільно-небезпечних порушень, тим самим зменшуючи навантаження на систему безпеки, зменшити вразливості та рівень ризику, що як наслідок – підвищити рівень безпеки держави.

Систематизовано передовий досвід зарубіжних держав з використання механізмів профайлінгу з метою забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку. Зазначається, що профайлінг, як превентивна технологія використовується спеціальними службами та підрозділами зарубіжних держав (США, Ізраїль, Китай, Туреччина, Російська Федерація, Еквадор) для вирішення питань забезпечення безпеки понад 50 років. Здійснене дослідження дозволяє зробити висновок про те, що використання профайлінгу та його поширення, було пов'язано з реалізацією державної політики в сфері запобігання суспільно-небезпечних злочинів, зокрема, вбивств та тероризму. З розвитком технології її почали активно використовувати з метою забезпечення транспортної безпеки, охорони громадського порядку, та інші. Починаючи з другої половини 80-х років XX сторіччя, технологія профайлінгу використовується приватними службами охорони в страховому, банківському, туристичному та інших секторах економіки.

На підставі ретроспективного аналізу були досліджені особливості використання елементів технології профайлінгу, в діяльності правоохоронних та спеціальних служб України. Здійснена періодизація та визначення особливості застосування профайлінгу за радянських часів та в незалежній Україні. Визначено, що українські науковці зосереджуються саме на відслідковуванні динаміки розвитку науково-прикладних методичних та наукових розробок профайлінгу в державі та прикладних елементах його використання в сфері безпеки та юридичній практиці, проте теоретичних розробок концепцій та стратегій розвитку профайлінгу, сучасною українською наукою не репрезентовано. В той же час спостерігаються значні складнощі у усвідомленні ефективності і обґрунтованості використання профайлінгу представниками правоохоронних органів України. На основі здійсненого автором соціологічного дослідження сприйняття профайлінгу

представниками правоохоронних органів та служб, запропоновано включити в підготовку фахівців в сфері державної безпеки та охорони громадського порядку науково-прикладної дисципліни з профайлінгу.

У третьому розділі «***Удосконалення напрямів забезпечення державної безпеки в Україні шляхом впровадження механізмів профайлінгу***», представлено авторську модель державного управління забезпечення державної безпеки з використанням профайлінгу, запропоновано шляхи вдосконалення технології профайлінгу з метою забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку, впроваджено та проаналізовано ефективність використання авторської моделі управління та забезпечення безпеки з використанням профайлінгу в приватному та державному секторі.

Розкрито методологічні підходи до визначення, оцінки реальних та потенційних загроз державній безпеці з використанням технології профайлінгу. Пропонується розглядати загрози державній безпеці в таких вимірах: державі, як виразнику політичних і суверенних прав; державі, як розпоряднику суспільних благ; держави, як захиснику прав та законних інтересів громадян та юридичних осіб.

Держава як об'єкт, по відношенню до якого здійснюються заходи щодо забезпечення безпеки – об'єкт забезпечення безпеки, за своїм змістом є багатокомпонентним та включає в себе такі специфічні складові елементи, як: територія, населення, що визначається за територіальною приналежністю, суверенітет, система права, апарат публічної влади, податкова та фінансова системи, апарат примусу, збройні сили, державна мова, державна символіка. В залежності від завдань забезпечення безпеки та об'єктів безпекової діяльності, в процесі реалізації охоронної функції об'єктами можуть бути, як держава в цілому її суверенні права і обов'язки, державні символи, апарат державного управління та інше; громадянин, людина, особистість, як носій певних якостей, прав, обов'язків та свобод; будь-які об'єкти флори та фауни; складові оточуючого середовища; майно (враховуючи державні та приватні споруди, будинки, предмети та інше); інформація, ресурси, що мають матеріальну, історичну, культурну та іншу цінність для об'єкта забезпечення безпеки.

В процесі розробки моделі забезпечення державної безпеки з використанням технології профайлінгу, автором досліджується концептуальне співвідношення понять «ризик», «загроза», «виклик» та визначається основна відмінність між ними – рівень реальної та потенційної небезпеки, з точки зору її оцінювання. Феномен небезпеки, оцінюється з урахуванням того, що вона може мати як негативне, так і позитивне значення, оскільки дозволяє у разі вірної оцінки негативних наслідків сформувати відповідне адекватне ставлення до того чи іншого явища, процесу, предмету.

Рис. 1. Модель забезпечення державної безпеки з використанням профайлінгу.

Автором пропонується на законодавчому рівні визначити умови та кола осіб, які підлягають обов'язковій профайлінговій перевірці, як превентивного так і оперативного характеру. З метою забезпечення системності, державного контролю в сфері державного управління та збереження персональних даних об'єктів перевірки та її змісту, автором розроблено пропозиції, щодо створення відповідного державного органу, що має бути підзвітним та підконтрольним Президенту України, в сфері реалізації, згідно Конституції України, завдань, щодо забезпечення державної безпеки і оборони.

З метою реалізації завдань і функцій державної безпеки, відповідний орган має бути наділений повноваженнями, щодо проведення спеціальних профайлінгових досліджень, як превентивного так і оперативного характеру. В своїй діяльності він має спиратися на наступну модель державного управління, з використанням механізмів технології профайлінгу (рис.1).

Досліджено використання технології профайлінгу в діяльності спеціальних підрозділів та служб, визначаються шляхи удосконалення для вирішення завдань забезпечення державної безпеки. Використання

профайлінгу в сфері державного управління для вирішення завдань з державної безпеки дозволяє з високою ефективністю застосовувати сучасні інноваційні підходи та методи для оцінки реальних та потенційних небезпек антропогенного характеру.

При здійсненні профайлінгу за розробленою автором методикою проводиться діагностика конкретної особи, чи групи осіб, що створюється з фрагментів умовно-достовірної інформації, що отримується в ході діагностики об'єкта за ознаками-ідентифікаторами безпеки чи загрози. Виходячи з особливості проведення процесу профайлінгу, особа, що здійснює профайлінг іншої особи – об'єкта, виявляє, діагностує та класифікує ознаки, за якими створює профіль об'єкта та оцінює його на безпеку чи загрозу. Вказаний процес можливо представити наступним чином (рис.2), де об'єкт – особа, розглядається як певне джерело інформації, яка підлягає моніторингу на предмет наявності ознак ідентифікаторів загрози, щодо об'єкту забезпечення безпеки. При виявленні таких ознак, вони підлягають перевірці, верифікації та класифікації, на основі чого створюється профіль об'єкта перевірки.

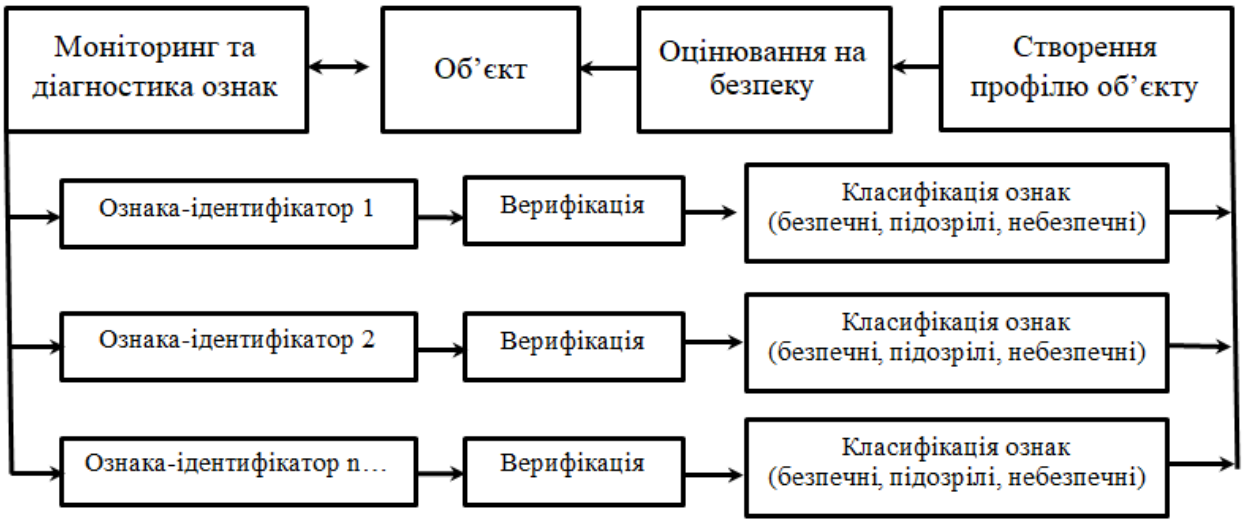

Рис. 2. Процес профайлінгу особи.

Для удосконалення існуючої матриці виявлення загроз державної безпеки з застосуванням профайлінгу, підвищення виявлення антропогенних джерел ризиків на начальному етапі їх можливого виникнення чи реалізації, по-перше, необхідно сформувати інструментарій та його методичне наповнення, основним завданням якого буде виявлення за специфічними ознаками – ідентифікаторами потенційного чи реального порушника та прогнозування негативних дій щодо об'єкту забезпечення безпеки. По-друге, необхідно визначити кількість таких показників при який особа може стати порушником – тобто своїми діями чи бездіяльністю створити певні сприятливі умови для реалізації тієї, чи іншої загрози.

Одним із важливих факторів ефективності технології профайлінгу є імперичність та доказовість інформації отриманої від об'єкта перевірки. Цього

можливо досягти лише у разі наявності зрозумілого та прозорого алгоритму оцінки особи. Здійснене нами дослідження дозволило запропонувати наступний алгоритм технології профайлінгу (Рис.3).

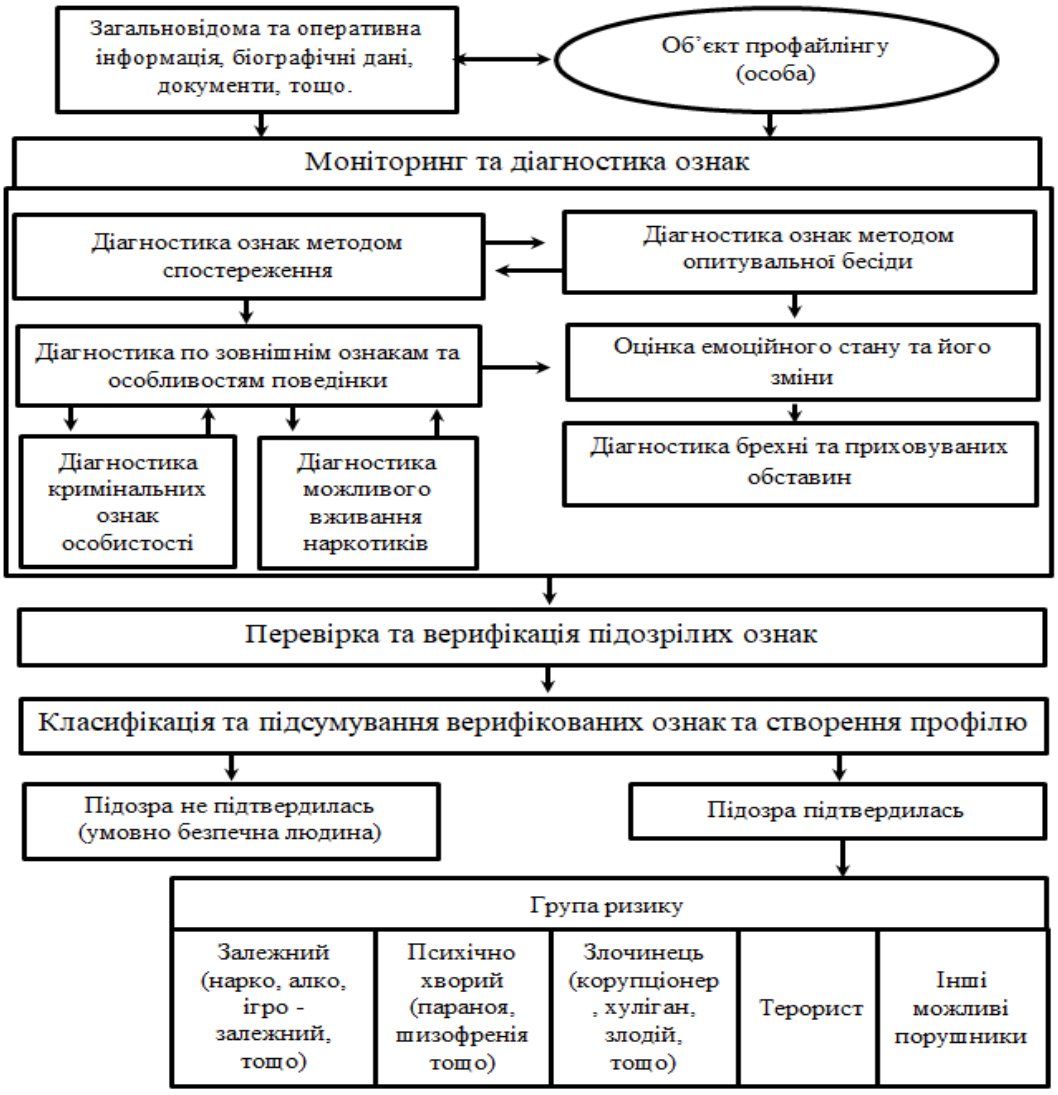

Рис. 3. Алгоритм технології профайлінгу.

Визначено, що для виявлення загроз, які обумовлені ризиками що створює своїми негативними діями щодо об'єкту забезпечення безпеки порушник, застосовуються ряд заходів, таких як: первинна профайлінгова перевірка об'єкта; профайлінговий моніторинг дій об'єкта; цільова профайлінгова перевірка об'єкта; повторна профайлінгова перевірка об'єкта; позапланова профайлінгова перевірка об'єкта забезпечення безпеки.

Досліджено ефективність представленої авторської моделі забезпечення управління та безпеки об'єкту з використанням профайлінгу на прикладі фармацевтичної компанії, навчального закладу та політичного діяча.

На прикладі фармацевтичної компанії було проілюстровано як загальний принцип прикладної реалізації моделі, розробленої автором, так і порядок реалізації кожного з елементів вказаної моделі виходячи із завдання захисту матеріальних цінностей та інтересів об'єкта забезпечення безпеки.

Доведена ефективність розробленої автором моделі дозволила зробити висновок про її універсальність та можливість використання, як на інших соціально значущих об'єктах так і для забезпечення безпеки приватних осіб. Трансформація алгоритму оцінки реальних та потенційних загроз, як правило пов'язано зі специфікою діяльності об'єкта, щодо якого здійснюється захист. Це дозволяє спеціалісту з профайлінгу модифікувати підходи та інструменти виявлення загроз об'єкту забезпечення безпеки, проте не впливає на загально універсальний характер технології профайлінгу.

ВИСНОВКИ

У дослідженні запропоновано розв'язання актуальної проблеми, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення ефективності механізмів використання профайлінгу у сфері виявлення загроз державної безпеки.

Результати проведених досліджень уможливлюють отримання таких висновків:

1. Визначено теоретичні засади та особливості державного управління профайлінгом, як ефективної технології виявлення загроз державній безпеці. Обгрунтовано, що профайлінг в сфері державної безпеки представляє собою універсальну технологію оцінки особи, як об'єкта спостереження, на предмет її безпеки чи загрози, шляхом оцінювання поведінки особи на відповідність соціальним нормам і правилам, вимогам законів, професійним та особистісним стандартам. Застосування технології профайлінгу спеціалістами в сфері державного управління та безпеки, дозволяє швидко і неупереджено оцінити конкретну особу та її поведінку в певних ситуаціях поза контролем та зрозуміти, яким чином потрібно найбільш ефективно на неї впливати та отримувати необхідний результат. З розвитком технології профайлінгу він набуває поширення в діяльності спеціальних органів та служб, як в державному так і в приватному секторі.

2. Проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку законодавчого регулювання здійснення профайлінгової діяльності для забезпечення вирішення завдань державної безпеки. Обґрунтованість, доцільність та ефективність використання профайлінгу в сфері державного управління вимагає законодавчого закріплення використання цієї методики на різних рівня державного управління, з метою забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку, захисту прав та законних інтересів людини і громадянина, в розумінні Європейської конвенції прав людини і громадянина. З цією метою варто прийняти Закон України «Про профайлінг».

3. Розкрито взаємозв'язок та взаємообумовленість профайлінгу та державної безпеки, з точки зору виявлення та попередження загроз та ризиків. Безпека держави в розумінні державного управління є певний процес її захисту від реальних та потенційних загроз та ризиків. Профайлінг, в даному випадку, є одним із ефективних інструментів, що дозволяє виявляти та певною мірою прогнозувати реалізацію загроз та ризиків з антропогенним джерелом

їх виникнення. Базовими категоріями, що характеризують систему організації та забезпечення безпеки держави є ризики, виклики та загрози спрямовані на охоронювані об’єкти. Ризики, виклики та загрози в нашому дослідженні розглядаються, як певний рівень ступенів небезпек, де ризик виступає як самий низький ступінь небезпеки, виклик – як середній, а загроза - як найвищий

4. Систематизовано зарубіжний досвід впровадження технології профайлінгу в діяльності спеціальних служб та відомств з метою забезпечення державної безпеки. Досліджуючи світовий досвід, ми встановили чітко виражену тенденцію зростання використання профайлінгу державними установами демократичних держав для забезпечення більш ефективних процедур та заходів з забезпечення безпеки держави, за умови обов’язкового законодавчого закріплення основних процедур технології профайлінгу. Для закритих суспільств характерним є використання технології профайлінгу з метою обмеження прав громадян за релігійними, національними та расовими ознаками, що розцінюється демократичними суспільствами як акти расової дискримінації та обмеження прав громадян відповідно до Конвенції про захист прав людини та основних свобод.

5. Оцінено доцільність та ефективність використання профайлінгу для виявлення та попередження реальних та потенційних загроз державній безпеці. Здійснене дослідження дозволило зробити висновки про неготовність та несприйняття окремими категоріями представників вітчизняної правоохоронної сфери технології профайлінгу для виявлення та попередження загроз антропогенного характеру, що підтверджується соціологічним дослідженням, здійсненим автором шляхом анкетного опитування представників уповноважених органів. В процесі профайлінгу, що здійснюється з метою забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку, спеціально уповноважені особи (профайлери та оперативні співробітники) мають звертати увагу на ті аспекти, що мають небезпечні ознаки, які ідентифікують можливий ризик виникнення антропогенної загрози державній безпеці, зокрема, мотиви певних деструктивних, негативних дій особи.

6. Встановлено проблеми та тенденції розвитку поширення практики використання державними органами профайлінгу в Україні. Здійснене дослідження дозволило визначити наступні форми профайлінгової діяльності в сфері державної безпеки та забезпечення охорони громадського порядку: первинна профайлінгова перевірка суб’єкта; профайлінговий моніторинг дій об’єкту; цільова профайлінгова перевірка об’єктів; повторна профайлінгова перевірка об’єкту; позапланова профайлінгова перевірка об’єкту. Перевірка може відбуватися в явній або прихованій формі опитувальній бесіди та\або спостереження. В процесі дослідження особистості порушника нами виявлено, що в системі ціннісних орієнтацій провідне місце займають індивідуальні та кланові-егоїстичні, що проявляється в особистому матеріальному збагаченні, благополуччі, гіпертрофованому прояві свого «Я» і як наслідок в створенні для цього комфортних умов або лобіювання кланових,

групових, егоїстичних інтересів. Крім того при здійсненні профайлінгу варто враховувати фізіологічні та біологічні фактори, що характеризують окрему особистість. Все вище визначене дозволяє виявити загрозу державній безпеці, що обумовлена антропогенним джерелом ризику – реальним та потенційним порушником на початковій стадії формування та відповідно відреагувати, мінімізувавши негативні наслідки, що обґрунтовує застосування профайлінгу в сфері державної безпеки.

7. Запропоновано профайлінгову модель державного управління з виявлення загроз державній безпеці. Визначено, що модель забезпечення державної безпеки з використанням профайлінгу, представляє собою комплекс взаємопов'язаних та взаємообумовлених заходів та процедур, що здійснюються спеціально уповноваженими органами державного управління та їх посадовими особами на різних рівнях державного управління, з метою виявлення і запобігання загрозам (а при підтвердженні протиправних дій - припинення таких дій) та мінімізації негативних наслідків, завдяки використанню технології антропогенного аналізу особистості (профайлінгу) реального або потенційного порушника, які своїми діями чи бездіяльністю створює (може створити) небезпеку охоронюваним законам правам та інтересам громадян, держави та суспільства. Запропонована нами модель, з точки зору забезпечення ефективного процесу державного управління та забезпечення державної безпеки з використанням технології профайлінгу, була сфокусована увага на аналізі важливих умовах та процесів усвідомлення та трансформації загрози у ризик з подальшими заходами по його нейтралізації чи мінімізації наслідків, збитків.

Перевірка ефективності механізмів технології профайлінгу, при виявленні загроз безпеці об'єктів охорони, була здійснена на основі застосування авторської моделі та технології профайлінгу з метою забезпечення безпеки юридичної особи-суб'єкта господарювання, захисту прав та законних інтересів дитини, захисту життя і здоров'я політичного діяча. Вибір об'єктів перевірки та аналізу пояснюється значним поширенням досліджених небезпек та реалізації ідеї людиноцентризму, закріпленого в Конституції України, як основного завдання держави. Отримані результати підтверджують універсальний характер та ефективність розробленої авторської моделі та технології профайлінгу та її готовність до застосування в діяльності спеціальних служб та відомств, як в державному так і в приватному секторі. Одночасно з цим, перевірка ефективності застосування даної технології, в оперативної діяльності співробітників спеціальних служб та відомств без належного законодавчого закріплення не є коректною, законною.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Тихоненко О. О. Теоретичні аспекти профайлінгу в системі управління державною безпекою. «Актуальні проблеми державного управління». Х. : ХарРІ НАДУ "Магістр", 2019. № 2 (56). С. 59-64.

2. Тихоненко О. О. Таранов Д. В. Взаємозв’язок технології профайлінгу та ризиків в рамках державної безпеки. Вісник НУЦЗУ (Серія «Державне управління»). Харків, 2019. Вип. 1 (12). С. 462 – 469.

Особистий внесок: визначено взаємозв’язок антропогенного джерела виникнення ризику та загроз безпеки держави.

3. Тихоненко О. О. Стан профайлінгу в сфері забезпечення державної безпеки, на прикладі емпіричного дослідження. «Публічне управління і адміністрування в Україні». Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 18. С. 119-124.

4. Тихоненко О. О. Моделювання забезпечення державної безпеки з використанням профайлінгу порушника. «Публічне управління та митне адміністрування». Дніпро. УМСФ, 2020. № 3 (26). С. 131-136.

5. Тихоненко О. О. Проблематика профайлінгу в рамках управління державною безпекою. «Право та державне управління» (категорія «Б»). Запоріжжя. Видавничий дім «Гельветика». 2020. №3. С. 82-89.

Статті у зарубіжних фахових виданнях і виданнях України, які включені до міжнародних баз даних:

1. Тихоненко А. А. Практические аспекты использования профайлинга для выявления антропогенных угроз. East journal of swcurity syudies. 2019. Vol 5 № 2. P. 223-234.

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації та додатково відображають отримані наукові результати

1. Тихоненко О. О. Профайлінг як метод попередження протиправних посягань. ІІІ підсумкова науково-практична конференція «Реформування національної безпеки: історія, сучасність, перспективи». 16 травня 2019р. (м. Київ). С. 188 – 189.

2. Тихоненко О. О. Профайлінг в умовах управління державною безпекою. Всеукраїнська науково-практична конференція «Публічне управління та адміністрування на сучасному етапі державотворення». 24 жовтня 2019 року (м. Київ). С. 67 – 69.

3. Тихоненко О. О. Сучасні аспекти економічної безпеки. Міжнародний форум "Актуальні проблеми та перспективи розвитку національного господарства в умовах глобальної нестабільності". 02 - 03 грудня, 2019. (м. Кременчук). С. 24 – 25.

4. Тихоненко О. О. Людський фактор в кадровій політиці. Міжнародна науково-практична конференція «Теорія та практика публічної служби» 21 грудня 2019 (м. Дніпро). С.47-49.

5. Тихоненко О. О. Профайлінг як інструмент державного управління в сфері забезпечення державної безпеки. ІІ Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні аспекти модернізації науки в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку». 07 жовтня 2020 (м. Аланія, Туреччина). С. 90-92.

6. Тихоненко О. О. Антропогенні небезпеки та кадровий менеджмент. «Сучасні моделі HR-менеджменту на публічній службі: збірник тез та метод. матеріалів / за ред. Н. Лапшиної, Н. Деркач». Миколаїв : ФОП Швець В. М. 2020. С.39-41.

АНОТАЦІЯ

Тихоненко О. О. Механізми профайлінгу в сфері виявлення загроз в державній безпеці. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління, за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку. Національний університет цивільного захисту України. – Харків, 2021.

У дисертації запропоновано розв'язання актуального для науки державного управління завдання з розробки теоретичних засад і обґрунтування науково-прикладних рекомендацій підвищення ефективності використання методів профайлінгу в сфері виявлення загроз державної безпеки.

В дисертаційному дослідженні, було визначено поняття профайлінгу, доцільність та обґрунтованість його використання в сфері державної безпеки та охороні громадського порядку при виявлені загроз державної безпеки, систематизовано зарубіжний досвід використання технології профайлінгу в діяльності спеціальних служб та відомств, здійснений аналіз нормативно-правового регулювання застосування технології профайлінгу при виявленні загроз державної безпеки, створено авторську модель забезпечення безпеки держави з використанням удосконаленої технології та методології профайлінгу, здійснено аналіз ефективності використання технології профайлінгу при виявленні загроз суб'єктам приватного та публічного права. Особлива увага в дослідженні приділена аналізу загроз та небезпек державній безпеці, ролі і значенні профайлінгу в їх виявленні та припиненні, аналізу антропогенних джерел загроз державній безпеці, аналізу особи порушника, етапам та характеристиці профайлінгового дослідження особи, з точки зору реалізації завдань кожного етапу такого дослідження та підвищення ефективності управлінської діяльності в сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.

В роботі, на основі аналізу ефективності використання технології профайлінгу в державному управлінні, визначені основні категорії загроз та небезпек в сфері державної безпеки та охороні громадського порядку, досліджені основні форми і методи здійснення профайлінгової діяльності спеціальними службами та відомствами, як в Україні, так і за кордоном, визначені шляхи вдосконалення методичного забезпечення спеціальних служб, що в своїй діяльності використовують елементи профайлінгу. Автором запропоновано визначити на законодавчому рівні умови та порядок застосування профайлінгу, форми і методи його застосування, наслідки його застосування, як для спеціальних служб, так і для об'єктів вивчення. Визначені кваліфікаційні умови та вимоги до осіб, що здійснюють профайлінгову

професійну діяльність з оцінки осіб, потенційних чи реальних порушників, а також гарантії здійснення ними професійної діяльності.

Методологічну основу дослідження становлять загально-наукові прийоми та спеціальні методи досліджень, що ґрунтуються на сучасних наукових засадах управлінської, юридичної, економічної, психологічної науки, а також інших споріднених з ними наук. В основу методології дослідження було покладено системний підхід, методологічна специфіка якого проявляється в тому, що він спрямований на розкриття цілісності та універсальності об'єкта дослідження та управлінсько-організаційно механізму, що забезпечують його ефективність.

Автором використано низку наукових методів, зокрема, діалектичний, завдяки якому було з'ясовано процес розвитку профайлінгу, як універсальної технології оцінювання особи, з метою виявлення загроз державній безпеці та лояльності такої особи до держави і суспільства, в цілому. Структурно-функціональний метод, дозволив систематизувати всі етапи профайлінгового дослідження та визначити проблеми впровадження профайлінгу та ефективності його застосовування в сфері забезпечення державної безпеки. Порівняльний метод дозволив визначити особливості впровадження технології профайлінгу в діяльності спеціальних служб і відомств зарубіжних держав, визначити ефективні моделі профайлінгу та шляхи імплементації позитивного досвіду використання профайлінгу в діяльності спеціальних служб і відомств України. Крім цього, були використані методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції, які дозволили не тільки здійснити ґрунтовне дослідження теоретичних засад впровадження профайлінгу, а й підкріпити його емпіричним та соціологічним дослідженням особливостей впровадження профайлінгу в діяльність спеціальних служб та відомств, з метою забезпечення безпеки держави.

Інформаційну базу дослідження становили нормативно-правові акти, праці українських та зарубіжних дослідників, інтернет ресурси, результати власного соціологічного дослідження.

Теоретичне і практичне дослідження, полягає в тому, що запропонована автором авторська модель забезпечення державної безпеки з використання удосконаленої технології профайлінгу буде сприяти вдосконаленню діяльності спеціальних служб та відомств, щодо виявлення реальних та потенційних антропогенних загроз державній безпеці. Отримані результати можуть стати основою для майбутніх досліджень небезпек з антропогенним фактором, як в сфері державного управління, так і соціального розвитку, а також вдосконаленню системи підготовки та підвищення кваліфікації всіх осіб задіяних в сфері забезпечення державної безпеки та охорони громадського порядку.

Ключові слова: антропогенний ризик, державна безпека, загроза державі, моніторинг, небезпека, перевірка, порушник, профайлінг.

SUMMARY

Tikhonenko O.O. Mechanisms of profiling in the sphere of identification of threats in state security. – Manuscript.

Dissertation on competition of a candidate of science degree in Public Administration by specialty 25.00.05 – Public Administration of State Security and Enforcement of Public Order. National University of Civil Defence of Ukraine, Kharkiv, 2021.

In dissertation solution of relevant to science of state administration of task is offered from development of theoretical principles and ground of the scientifically-applied recommendations of increase of efficiency of the use of profiling in the sphere of exposure of threats of state security.

In dissertation research, the concept of profiling, expediency and validity of his use, was certain in the sphere of state security and public law enforcement at educed threats of state security, foreign experience of the use of technology of профайлінгу is systematized in activity of the special services and departments, realizable analysis of the normatively-legal adjusting of application of technology of профайлінгу at the exposure of threats of state security, the authorial model of providing of safety of the state is created with the use of the improved technology and methodology of profiling, carried out analysis efficiency the use technology profiling at exposure threat private and public legal subject. The special attention in research is spared to the analysis of threats and dangers state security, role and value of profiling in their exposure and stopping, to the analysis of anthropogenic sources of threats to state security, analysis of face of violator, stages and description of profiling research of person, from the point of view of realization of tasks of every stage of such research and increase of efficiency of administrative activity in the sphere of state security and public law enforcement.

In-process, on the basis of analysis of efficiency of the use of technology of profiling in state administration, the basic categories of threats and dangers are certain in the sphere of state security and public law enforcement, basic forms and methods of realization of profiling activity are investigational by the special services and departments, both in Ukraine, and abroad, certain ways of perfection of the methodical providing of the special services, that in the activity use the elements of profiling it is suggested to define an author at legislative level terms and order of application of profiling, forms and methods of his application, consequences of his application, both for the special services and for the objects of study. Certain qualifying terms and requirements are to the persons, that carry out profiling in professional activity from the estimation of persons, potential or real violators, and also guarantee of realization by them professional activity.

Methodological basis of research is presented by scientific receptions and special methods of researches that are based on modern scientific principles of administrative, legal, economic, psychological science, and also other family with them sciences. Approach of the systems, the methodological specific of that shows up in that he is sent to opening of integrity and universality of object of research and administrative-organizationally mechanism, was fixed in basis to research

methodology, that provide his efficiency. An author is use the row of scientific methods, in particular, dialectical due to that the process of development of profiling was found out, as universal technology of evaluation of person, with the aim of exposure of threats to state security and loyalty of such person and to the state and society, on the whole. Structural-functional method, allowed systematizing all stages of profiling research and defining the problems of introduction of profiling and efficiency of his application in the sphere of providing of state security. A comparative method allowed to define the features of introduction of technology of profiling in activity of the special services and departments of the foreign states, to define the effective models of profiling and ways of implementation of positive experience of the use of profiling in activity of the special services and departments of Ukraine. Except it, there were the used methods of analysis, synthesis, inductions and deductions, that allowed not only to carry out sound research of theoretical principles of introduction of profiling but also support him empiric and sociological research of features of introduction of profiling in activity of the special services and departments, with the aim of providing of safety of the state.

The informative base of research was presented by normatively-legal acts, labors of the Ukrainian and foreign researchers, internet resources, results of own sociological research.

Theoretical and practical research consists of in that the authorial model of providing of state security is offered by an author from the use of the improved technology of profiling will assist perfection of activity of the special services and departments, in the identification real and potential anthropogenic risks to the state security.

The got results can become basis for future researches of dangers with an anthropogenic factor, both in the sphere of state administration and social development, and also to perfection of the system of preparation and in-plant training of all persons of involved in the sphere of providing of state security and public law enforcement.

Keywords: anthropogenic risk, state security, threat to the state, monitoring, danger, verification, violator.

Відповідальний за випуск Лукін Сергій Юрійович

Підписано до друку 10.02. 2021 р.

Формат 60х84 1/16. Обл.-вид. арк. 0,9.

Гарнітура Таймс. Тираж 100 прим.

Віддруковано з оригінал-макета в друкарні ФОП Леонов Д.С.
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12, тел. (057) 717-28-80.